

International Advanced Researches & Engineering Congress-2017
<http://iarec.osmaniye.edu.tr/>
Osmaniye/TURKEY
16-18 November 2017

**INTERNATIONAL ADVANCED RESEARCHES
&
ENGINEERING CONGRESS 2017**
November 16-18, 2017
Osmaniye Korkut Ata University, Osmaniye, Turkey

PROCEEDING BOOK

2017

<http://iarec.osmaniye.edu.tr>

Editors
Dr. Recep HALICIOGLU
Dr. Hediye KIRLI AKIN
Dr. Yusuf FEDAI

**International Advanced Researches
and Engineering Congress 2017
(IAREC' 17)
Proceeding Book**

ISBN: 978-605-245-037-6

Contact

Osmaniye Korkut Ata University, E Block, Engineering Faculty,
80000 Osmaniye
Web: iarec.osmaniye.edu.tr , E-mail: iarec@osmaniye.edu.tr

This E-Book published by Dr. Recep HALICIOGLU. It includes papers were presented at IAREC'17 was held at Osmaniye Korkut Ata University on 16-18 November 2017 in Osmaniye .
E-mail: rhalicioğlu@osmaniye.edu.tr, recephalicioğlu@gmail.com

Editors

Dr. Recep HALICIOGLU
Dr. Hediye KIRLI AKIN
Dr. Yusuf FEDAI

©

December 2017

PREFACE

We would like to thank all participants and sponsors of the 1st International Advanced Researches and Engineering Congress 2017 (IAREC'17) which was held at Osmaniye Korkut Ata University in Osmaniye on 16-18 November 2017. 1000 manuscript were submitted, and about 800 studies were accepted for Oral & Poster presentation. All submissions were considered by International Scientific Committee and accepted after revision period. The congress provided opportunities about presenting and discussing new ideas and current issues to researchers and participants from many universities on international axis. IAREC'17 provided an international leading platform for the presentation of new developments and research in the field of engineering. The congress brought together leading researchers, engineers and scientists from all over the world in their profession. The main objective of the congress is to contribute to the international literature by announcing of developments in advanced level engineering developments by researchers working in different areas and providing the interdisciplinary sharing. IAREC' 17 was also provided oral presentations by the video record as virtual presentations.

This proceeding book includes Turkish and English papers are published as full paper or abstract. 24 Engineering Workshop is included in this book. The author who are participants of the congress are underlined. This congress supported by 13 International Journals indexed by SCI, E-SCI, international index, TR index. Extended versions of the selected papers have been published by these journals. The satisfaction of the participants has been kept the forefront.

We are honored to invite you to the 2nd International Advance Researches and Engineering Congress (IAREC'18) which will be held at Manisa Celal Bayar University in 2018.

Chairmen

International Advanced Researches & Engineering Congress-2017

Examining Absorbency Properties of the Pile Loop Knit Fabrics with Moisture Management Tester <i>Seval UYANIK</i>	1671
PRODUCTION OF ANTIBACTERIAL COTTON SHIRTS <i>Koruyucu,Aslıhan</i>	1677
Intelligent Textile Production by Ionocromic Materials <i>Koruyucu,Aslıhan</i>	1678
Statistical Evaluation of Dyeing Properties of Cotton/Elastane Knitting Fabrics <i>Halil Özdemir, Deniz Vuruşkan</i>	1680
Drop Casting Method for Fabricating Conductive Polymeric Composites <i>Ayşe Didem Erol, Suat Çetimer</i>	1681
Artificial Neural Networks: "Latest Applications in Textile Industry" <i>Elif Yılmaz, Sevda Altaş</i>	1682
The Effects of Fabric Structural Properties of Woven Fabrics on Tensile Strength <i>Deniz Mutlu Ala, Gamze Gülşen Bakıcı</i>	1683
International Workshop on Architecture <i>Recep Halicioğlu, Hediyе Kırılı Akın, Hakan Celik</i>	1684-1729
Evaluation of Tourism Effects on the Landscape of the Plateaus Close to the City Centre: Case of Antalya <i>Sibel MANSUROĞLU, Veysel DAĞ, Tanay BİRİŞÇİ and Ayşe KALAYCI ÖNAÇ</i>	1685
Integration of Historical Buildings into 3d City Model: Building Based Laser Scanning Approach <i>H. B. Makineci, H. Karabörk, E. N. Çetin, B. Tamboğa, A. Güngör, Y. Yavuz</i>	1691
Landscape Approaches in Smart Cities <i>Tanay Birışçi, Ayşe Kalaycı Önaç, Sibel Mansuroğlu and Asiye Asil Yurtsev</i>	1697
Asmolen Döşemelerde Kullanılan Dolgu Malzemelerinin İrdelenmesi <i>Anıl Us and Ferhat Pakdamar</i>	1701
Investigation of Effects of Colors on Human Psychology and Physiology <i>Dilara Selin ERDE and Ferhat PAKDAMAR</i>	1707
Determination of Local Residents' Claims for the Refunctioning of Industrial Heritage; Example of İstanbul Sümerbank Beykoz Leather and Shoe Factory <i>Manolya Özdemir</i>	1717
Determination of Service Levels for Public Areas in Urban Spaces in Şişli District İstanbul <i>Manolya Özdemir, Müge Öztürk</i>	1729
International Workshop on Civil Engineering <i>Mehmet Emin Öcal and Yusuf FEDAI</i>	1734-2051
Unconfined Compression Behavior of Single Stone Column in Soft Clay <i>Baki Bağrıaçık, and Firdevs Uysal</i>	1735
The Effect of Raft Foundation's Shape on Bearing Capacity at Piled Raft Foundations <i>Firdevs Uysal, and Baki Bağrıaçık</i>	1739
Evaluation of Indirect Tensile Stiffness Modulus (ITSM) of Bituminous Mixtures Prepared with Different Warm Mix Asphalt Additives <i>Akan İstek, Taner Alataş</i>	1744
Determination of Seismic Behavior of RC Buildings by Linear Time History Analysis <i>Emrah Meral</i>	1752
Evaluation of Seismic Demands of RC Buildings by Non-Linear Time History Analysis <i>Emrah Meral</i>	1757
The Effects of Earthquake Records with Different Characteristics on Earthquake Behavior of RC Buildings <i>Emrah Meral</i>	1763
Regression Analysis of Soil Compaction Parameters Using Support Vector Machine <i>Osman Günaydın, Abdurrahman Özbeyaz and Mehmet Söylemez</i>	1769
Investigating the Causes of Delay and Cost-Overrun in Construction Industry <i>Alireza Rezaei and Saeed Jalal</i>	1774
Comparison of Multi-Story Structure Design Using American and Turkish Codes <i>Alireza Rezaei and Altrmadi Ali Lawan</i>	1778
Determination of Cost Relations in Piled Raft Foundation Designs <i>Serkan Aydınli, and Baki Bağrıaçık</i>	1782

International Advanced Researches & Engineering Congress-2017
http://iarec.osmaniye.edu.tr/
Osmaniye/TURKEY
16-18 November 2017

Evaluation of Tourism Effects on the Landscape of the Plateaus Close to the City Centre: Case of Antalya

Sibel MANSUROĞLU¹, Veysel DAĞ¹, Tanay BİRİŞÇİ² and Ayşe KALAYCI ÖNAÇ³

¹Department of Landscape Architecture, Akdeniz University, Antalya, 07070, Turkey

¹Department of Landscape Architecture, Ege University, İzmir, 35040, Turkey

³Department of Landscape Architecture, Kastamonu University, Kastamonu, 37210, Turkey

*Corresponding author. Tel.: +90242 3102484, Fax.: +90 242 2274564 E-mail address: smansur@akdeniz.edu.tr.

Abstract

Transhumance activities in Anatolia that lasted for centuries have changed its shell parallel to the society's socio-economic structure. In accordance to changing lifestyles of urban developments the recreation activities began to emerge. Plateaus are the places where semi-nomadic or nomadic people who settled in rural areas live temporarily during summer in order to graze their animals and for agricultural production. Plateaus that contain all kinds of natural factors that provide favorable conditions for livestock and crop production are also very important in terms of climatic comfort especially in the southern region. As a result of developments in construction activity and increasing population pressure, the highland recreation transhumance began to lose its simple and integrated natural identity. In recent years due to the changing social structure and living conditions, those living in Antalya city center, start to spend summer seasons in the plateaus that are at daily transportation distance. Therefore, these plateaus -that are highly yielding in short terms - rapidly lose their natural landscape characteristics. The effects of plateaus close to city center of Antalya on natural landscape and the problems caused by the settlements have been determined and solution suggestions for these problems have been proposed within this study.

Keywords: Antalya, landscape, plateaus.

Kent Merkezlerine Yakın Yayla Yerleşimlerinde Turizmin Peyzaj Üzerine Etkileri: Antalya Örneği

Özet

Anadolu'da yüzyıllardır süren yaylacılık faaliyetleri, toplumun sosyo-ekonomik yapısındaki değişmelere paralel olarak kabuk değiştirmiştir. Kentlerdeki gelişmelerle birlikte değişen yaşam biçimlerine uygun dinlenme etkinlikleri ortaya çıkmıştır. Yaylalar, kırsal alanlarda yaşayan yerleşik, yarı göçebe ya da göçebe halkın yaz aylarında hayvanlarını otlatmak ve tarımsal üretim yapmak amacıyla geçici olarak yaşadıkları yerlerdir. Doğal özellikleri ile her türlü hayvancılık ve bitkisel üretime uygun koşullara sahip yaylalar, iklimsel açıdan da özellikle güney bölgelerimiz açısından önemlidir. Yaylacılık günümüzde yapılaşma ve artan nüfus baskısı sonucu yalın ve doğayla bütünleşmiş kimliğini kaybetmeye başlamıştır. Antalya kent merkezinde yaşayanlar son yıllarda, değişen toplumsal yapı ve yaşam koşullarına paralel olarak, yaz aylarını gününbirlik ulaşım mesafesindeki yaylalarda geçirmektedirler. Kısa vadede çok yüksek rantların sağlandığı bu yaylalar doğal peyzaj özelliklerini hızla kaybetmektedir. Bu çalışmada, Antalya kent merkezine yakın yayla yerleşimlerinin doğal peyzaj üzerine etkileri ve yapılaşmanın neden olduğu sorunlar belirlenmiş, bazı çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antalya, peyzaj, yaylalar.

1. Giriş

Anadolu'da yüzyıllardır süren yaylacılık faaliyetleri, toplumun sosyo-ekonomik yapısındaki değişmelere paralel olarak kabuk değiştirmiştir. Kentlerdeki

gelişmelerle birlikte değişen yaşam biçimlerine uygun dinlenme etkinlikleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Böylece 1980'li yıllarda ortaya çıkan deniz kıyısında yazlık ev edinme isteği son yıllarda önemini kaybetmeye başlamış,

doğal yapının henüz bozulmadığı dağlık alanlara olan ilgi artmıştır. Ülkemizin büyük bir kısmı dağlık coğrafi yapıya sahip olması, dağların doğal kaynak potansiyeline sahip olması, dağlarda çeşitli rekreasyon faaliyetlerine olanak sağlamakta ve dolayısıyla dağ turizmi günümüzde önem kazanmaktadır. Artan kullanım olanaklarıyla yaylacılık, plansız otlatmanın yol açtığı tahripler, yangınlar, usulsüz tarla açma, ziyaretçi baskısı ve yerleşimler dağlardaki doğal kaynaklara zarar vermektedir. Dağlık alanlardaki sorunların giderilmesi yada en aza indirilmesi için yapılan ekolojik planlarda dağ ekosisteminin özelliklerinin iyi analiz edilmesi önemlidir. Ekolojik planlamada, dağlık alanlardaki taşıma kapasitesi, mutlak korunacak alanlar, korunup-kullanılacak alanlar ve biyolojik onarım yapılacak alanlar iyi belirlenmelidir[1].

28 Şubat 1998 tarihli 4342 Sayılı Mera Kanunu'nda ise yayla "çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yer" olarak tanımlanmaktadır. Dağ ekosistemlerinin bir parçası olan yaylalar, kırsal alanlarda yaşayan yerleşik, yarı göçebe ya da göçebe halkın yaz aylarında hayvanlarını otlatmak ve tarımsal üretim yapmak amacıyla geçici olarak yaşadıkları yerlerdir. İçerdikleri doğal faktörlerle her türlü hayvancılık ve bitkisel üretime uygun koşullar sağlayan yaylalar, iklimsel konfor bakımından özellikle güney bölgelerimiz açısından önemlidir. Yayla rekreasyonundaki gelişmelerle yaylacılık, yapılaşma ve artan nüfus baskısı sonucu yalın ve doğayla bütünleşmiş kimliğini kaybetmeye başlamıştır. İklimsel özellikler nedeniyle Antalya ve İzmir kent merkezinde yaşayanlar son yıllarda, değişen toplumsal yapı ve yaşam koşullarına paralel olarak, yaz aylarını günübirlik ulaşım mesafesindeki yaylalarda geçirmeye başlamıştır.

Ülkemiz iklimsel özellikleri, peyzaj potansiyeli ve kırsal öğelerin ağırlık kazandığı geleneksel yaşam biçimi nedeniyle yayla turizmine elverişli alanlara sahiptir. Son yıllarda turizm etkinliklerinin çeşitlendirilmesi yönünde ağırlık kazanan çalışmalar dahilinde yaylalar öne çıkmaya başlamıştır. Peyzaj potansiyeli açısından zengin, yerel mimari karakteri bulunan, kent merkezlerine ulaşımın kolay oluşu, yöre halkının sosyal yapısının turizme yakın olan, aktivitenin ekonomik olarak sürdürülebildiği, diğer turizm çeşitleri ile entegrasyonunun sağlanabildiği bölgeler yayla turizm merkezi olarak seçilmektedir. Kırsal kesimde yaşayanların da turizm gelirlerinden pay almasının sağlanması, turizm yatırımcısı için ekonomik açıdan uygun ve cazip yayla turizm merkezlerinin oluşturulması, yayla turizminin sürdürülebilirliği için ürün çeşitliliğinin sağlanması ve yayla turizmine yönlendirilecek turist profilinin belirlenmesi amacıyla ülkemizde bazı

bölgelerde Yayla Turizm Merkezleri oluşturulması yönünde çalışmalar yapılmaktadır (Şekil 1) [2].

Akdeniz bölgesinde Antalya/İbradı Maşata yaylası, içerdiği doğal ve kültürel peyzaj değerleri açısından, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayla turizmi için çalışmalar yapılacak alanlar arasında yer almaktadır. Antalya'da bu tür alanların sayısı oldukça fazla olup, turizmin yıl içerisinde yayılmasını sağlayacak yayla, dağcılık, kış, av, mağara, kuş gözlem, bitki inceleme ve kırsal turizm gibi alternatif turizm tipleri için yatırımlar yapılarak tanıtılması son derece yararlı olacaktır. Bu tip yatırımlar yapılırken, kısa vadede çok yüksek rantların sağlandığı yaylalar doğal peyzaj özelliklerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Hassas bir yapıya sahip dağ ekosistemlerinde yer alan yaylalarda çevrenin fiziksel, kültürel ve sosyo-ekonomik faktörlerinin dikkate alan bir plan yaklaşımı ile koruma-kullanma dengesi sağlanmalıdır.

Şekil 1. Türkiye'deki Yayla Turizm Merkezleri [2].

7 Mart 2013 tarihinde çıkan "Devlet Ormanlarındaki Yayla Alanlarının Tespiti ve İdaresi Hakkında Yönetmelik" ile devlet ormanlarında 31/12/2011 tarihinden önce toplu yerleşimin bulunduğu; yaylak ve otlak olarak kullanılan alanlar içindeki yerler ile yılın belirli dönemlerinde geleneksel yaylacılık maksadıyla yerleşim yeri olarak kullanılan alanların, kullanım bütünlüğü de dikkate alınarak tespiti ve yayla alanı olarak ilanı, yayla alanlarında bulunan her türlü bina ve tesislerin tespiti ve sabit kıymetlere alınması, işletilmesi, işlettilmesi, bu bina ve tesislerin vaziyet planına işlenmesi, kullanıcılarının tespiti ile bunlara kiraya verilmesi, yayla alanlarında gerekli her tür ve ölçekteki planların yapılması, yaptırılması ve onaylanması ve diğer iş ve işlemlere ilişkin esas ve usullerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre özellikle Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Akdeniz ve Ege bölgeleri gibi yazı aşırı sıcak geçen yörelerde orman içi ve yakınına yapılan yayla evlerinden belirtilen tarihten önce yapılmış her türlü bina ve tesisin devlet tarafından mevcut haliyle kullanıcılarına rayiç bedel üzerinden kiraya verilmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışmada, Antalya kent merkezine yakın, kentlere gelen yerli ve yabancı turistlerin yanısıra yerel halk tarafından da yoğun olarak kullanılan yayla yerleşimleri belirlenmiş, bunların doğal peyzaj üzerine etkileri ile yapılaşmadan kaynaklanan sorunlar ortaya konulmuş ve bu sorunların çözümü için bazı öneriler getirilmiştir.

2. Turizm Amaçlı Kullanılan Yayla Yerleşimleri

Akdeniz ve Ege bölgelerinde dikey ritmik yaylacılık hareketleri izlenmektedir. Antalya'da Taşeli Platosu yüksek kesimleri, Antalya Ovaları üçgeninin her iki yanındaki Toros dağları ve Beydağları başlıca yaylacılık etkinlik sahalıdır. Bu bölgelerin yaylaları, önceleri çadırlar veya basit kalıcı evlerin bulunduğu yerleşmeler iken günümüzde daha çok betonarme yapılardan oluşan turizm ve rekreasyon amaçlı yayla yerleşmelerine dönüşmüştür. Bu çalışmada incelenen Antalya'da Beydağları'nda bulunan, kent merkezine yakın olan ve turizm ve rekreasyon amacıyla kullanılan yaylalarda, hafta sonları tatili veya yaz mevsimi sürecini geçirmek üzere bu yerleşmelere gelen bireyler klasik anlamda yaylaya çıkanlardan, hem oturdukları yapılar ve hem de ekonomik etkinlikleri bakımından farklıdır. Örneğin Antalya ve kıyı ilçelerde yaşayanlar turizm ve rekreasyon amaçlı özellikle 1000-1700 m. yükselti kuşağında görülen olarak yaylaları kullanırken, yüksek kuşaklardaki yaylalar, dağlık kesimlerdeki yerleşmelerde yaşayan aileler tarafından, hayvan beslemeye dayalı yaylacılık etkinlik alanları olarak kullanılırlar.

Antalya ili, 20723 km² yüzölçümü ile Türkiye topraklarının yaklaşık %2,7'sini kaplar. Antalya'nın coğrafi yapısını, güneyde dik yamaçlarla kesilen Akdeniz ve kuzeyde ise Toroslar uzanmaktadır. Antalya'nın batısı Tekeli yarımadası, doğusu Taşeli platosu olarak anılır. Kıyı kesimini adeta bir kuşak gibi kuzeyden çevreleyen dağlar; Antalya körfezinin batısında genel olarak kuzeydoğu-güneybatı yönlü uzanır, 3000 m'yi geçen yüksekliklere ulaşır. Körfezin doğusundaki dağlar ise güneybatı kuzeydoğu yönlü, kıyıya paralel uzanır, 2500 m'yi geçen yüksekliklere ulaşır. Antalya yüzölçümünün büyük bir bölümünü kaplayan dağlar yaklaşık tüm alanın %75,9'u kadardır. Eğimin %20'yi aştığı alanlar ise yaklaşık 12.000 km²'dir [3].

Antalya çevresindeki yaylalar zengin bitki örtüsüne sahiptir. 300 m yüksekliğe kadar görülen maki toplulukları, 300 m üzerinde meşe topluluklarından oluşan yapraklı ormanlara yerini bırakmaktadır. 1200-1300 m'den itibaren ise yapraklı ağaçlara ardıç, sedir ve göknar gibi türler katılmaktadır. Bitki örtüsü ve su kaynaklarının zenginliği yaban hayatı yaşamını da çeşitlendirmektedir. Yörede geyik, yaban keçisi, vaşak, kurt, çakal, tilki, sırtlan gibi memeliler, kartal, ördek,

ağaçkakan, bıldırcın, keklik, güvercin gibi kuşlar, akarsu ve göllerde değişik balıklar bulunmaktadır.

Günümüzde alternatif turizm adı altında Antalya yaylaları, yerli ve yabancı turistlerin uğrak yeri olmuştur. Yerli halk için yaylalar çok eski dönemlerden bu yana kullanılmakta ve son yıllarda artan kent nüfusuna paralel olarak kente yakın mesafelerdeki yaylalar daha çok ilgi görmektedir. Yaz aylarında hava sıcaklığı ve nem oranının artması nedeniyle yükseltinin fazla, hava sıcaklığının ve nem oranının düşük olduğu kentin batısındaki dağlık alanlarda, kent merkezinde oturanların kullandığı yeni yaylalar oluşmuştur. Bunların en önemlileri Geyikbayırı, Feslikan, Üçoluk, Karçukuru, Moryer ve Saklıkent'tir.

- Geyikbayırı: Geçmişte kışlak olarak kullanılan yaylanın denizden yüksekliği 570-680 m'dir (Sarı, 2013). Antalya şehir merkezine 25 km uzaklıkta olup, 2009 yılı adrese dayalı nüfus sayımına göre köyün nüfusu 454 kişi olmasına rağmen hafta sonları ve yaz aylarında nüfus çok daha fazla olmaktadır [4].Geyikbayırı'ndan bir patika ile 20 kilometre uzaklıktaki Termessos Milli Parkı'na ulaşılabilir. Antalya manzaralı köy son yıllarda kent merkezinde yaşayanların hafta sonu ve yaz tatillerini geçirdikleri mekan haline almıştır. Bölge 2000 yılından sonra kaya tırmanışı yapanların çok tercih ettiği bir yer haline gelmiştir.Yükseklikleri 20 ila 50 metre arasında değişen kireçtaşı kayalar her türlü tırmanışa olanak vermektedir. Ziyaretçiler için yakın çevrede pansiyon ve kamping bulunmakla birlikte ormanlık alan olduğu için kamp kurmak ve ateş yakmak yasaklanmıştır. Geyikbayırı'ndan Feslikan yaylasına kadar olan saha doğa meraklıları için oldukça güzel bir doğa yürüyüşü güzergahıdır. Bu amaçla otobüsle Çağlarca köyü yayla yolunun başlangıcına ulaşarak, buradan orman yolu takip edilmek suretiyle Kes tepe ile Karadağ arasındaki geçitten Beygir yaylasına gidilmektedir (Şekil 2).

Şekil 2. Geyikbayırı Yaylası

- Feslikan: Antalya körfezinin batı kıyılarında yükselen bütün yaylaların merkezidir. Kuzeyinde Eren dağın yer aldığı yayla yerleşmesinin doğusunda Sakarpınarı ve Narpızlı, batısında Karçukuru, güneybatısında ise Tufa yaylası bulunur. Yayla yerleşmelerini birbirini bağlayan yolların geçiş güzergâhında yer alması Feslikan yaylasına özel bir önem kazandırmıştır[5].Antalya'ya 40 km uzaklıkta, denizden

1800 metre yükseklikte bulunmaktadır. Yaylaya ulaşım asfalt yolla sağlanmakta, ancak kış aylarında kar nedeniyle bazen yollar kapanmaktadır. Bölgede 1500 metreye kadar çıkan ardıc ağaçları yerini Alpin bitki örtüsüne bırakmıştır. Feslikan Yaylasında Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından Ağustosun ilk haftasında düzenlenen Feslikan yaylası şenlikleri büyük ilgi görmektedir. Yağlı güreşlerin yapıldığı alanda, konserler düzenlenmektedir. Sergi ve satış alanları ile panayır haline dönen yaylaya, kent merkezi ve çevredeki yerleşimlerden birçok ziyaretçi günübirlik olarak gelmekte, bunun yanında birçok kişi alanda kamp kurarak şenlikleri izlemektedir. Antalya kent merkezine günübirlik ulaşım mesafesinde olan Feslikan Yayla yerleşiminde, son yıllarda genellikle yaz aylarında kullanılan konut yapımında artışlar gözlenmektedir. Herhangi bir plan dahilinde gerçekleşmeyen bu yapılaşma, taşlardan yapılan geleneksel yayla evlerinden farklı olup, çevre ile uyumsuz bir görünüm vermektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Feslikan Yaylası

- Üçoluk, Antalya'nın güneybatısında, yaklaşık 1000 metre yükseklikte, Konyaaltı ilçesine bağlıdır. Yaylaya, Kemer ve Antalya'dan ulaşmak mümkündür. Kemer'den çam ağaçları arasından geçen yol 37 km ve stabilize'dir. Antalya'dan ise yeni limana ve oradan da Altınyaka yolunu takip ederek yaklaşık 40 km'lik bir yolla yaylaya ulaşılmaktadır. Üçoluk yaylası, yaz aylarında sayfiye amaçlı Antalya ve Kemer'den çıkan yazlıkçılar tarafından kullanılmaktadır. Üçoluk'ta yaz-kış yaşayanlar bulunmaktadır. Yaylanın kış nüfusu 222 kişi olmasına rağmen, yaz mevsiminde nüfusun üç katını aştığı belirtilmektedir [4]. Nüfus günübirlik gelip gidenler ve hafta sonu çıkanlarla yaz aylarında daha da artmaktadır. Elektrik ve PTT gibi alt yapı hizmetlerinin mevcut olduğu yaylada, basit yayla evleri, sedir, çam, çınar ağaçları ile bütünleşmiştir. Üçoluk yaylasına, seyahat acenteleri tarafından kamp ve doğa yürüyüşü programları düzenlenmektedir. Yaylada günübirlik ziyaretçiler için piknik yapabilecekleri alanlar ve kamp kurulabilecek alanlar mevcuttur (Şekil 4).

- Kar Çukuru Yaylası, Beydağları'nın en yüksek noktalarından Tunç Dağı'nın eteğinde Beydağları'nın zirvesinde dört tepe ve arasında geniş bir çukur. Otsu türler açısından zengin bitki örtüsü varlığına sahip yayla, 1 750 m yüksekliktedir. Adından da anlaşılacağı gibi kış aylarında dağların ortasındaki çukur karlarla dolar.

Şekil 2. Üçoluk Yaylası

Konyaaltı ilçesine bağlı Bahtlı köylülerinin yaylası olan Kar Çukuru, yaz aylarında da tertemiz ve serin havası ile Antalya'nın sıcak yaz günlerinde nefes aldığı bir noktadır. Tunç Dağı'nın (2 547 m) güneyinde yerelanyaylanın kuzeyinde Eren Tepe (2 422 m), batısında Bakırlı Dağ (2 547 m) bulunur. Doğu tarafı açıklık olan yayladan Antalya kenti izlenebilmektedir. Yaz aylarında sıcaklığın artışı ile birlikte Bahtlı köyünden yaylaya göç edenler sonbahara kadar burada yaşamlarını sürdürürler. Yapılaşmanın çok yoğun olmadığı yaylada, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin oldukça azdır. Su kaynaklarının varlığı nedeniyle küçük çaplı sebze yetiştiriciliği yapılmakta olup, meyve ağaçları her geçen gün artmaktadır. Tunç dağına tırmanan dağcılar kamp kurdukları Kar Çukuru yaylası Saklıkent'e yaklaşık 7 km uzaklıktadır (Şekil 5).

Şekil 5. Kar Çukuru Yaylası

- Moryer yaylası, Antalya'ya 45 km uzaklıkta olup, son yıllarda yapılaşmanın en fazla arttığı yayla yerleşimlerinden'dir. Altyapı olanaklarının bulunması ve 2B arazilerinin satışına olanak sağlanması yapılaşmanın artışı üzerinde etkilidir. Saklıkent kayak merkezine giden toprak bir araç yolu üzerinde yer alan, 1600 m yüksekliğinde, kireçtaşı olup, tırmanış için uygun olduğu belirtilen ve iki parçadan oluşan MoryerKayalıkları son

yıllarda dağ tırmanışları için kullanılmaya başlamıştır. Kayalıkların farklı zorluklarda tırmanışlara uygun olması, kent merkezine yakınlığı, yaz aylarındaki iklimsel konfor, çevredeki zengin bitki örtüsü varlığı, manzara ve kamp yapma olanakları bu açıdan dikkat çekmektedir (Şekil 6).

Şekil 6. Moryer Yaylası

- Saklıkent (Saklı) yaylası, Antalya kent merkezinin 50 km kuzeybatısında yer almaktadır. Kayak merkezi ile Antalya kenti arasında, bu bahsedilen güzergah dışında, alternatif bir yol daha vardır. Bu yol eski bir yayla yerleşmesinin devamlı yerleşmeye dönüşmesi ile oluşan *Geyikbayırı* köyünün kuzeyi boyunca Bey dağlarına tırmanıp, *Feslikan yaylasına* ulaşan karayoludur. Ancak, burada en önemli sorun, güzergah boyunca yükseltinin yer yer 2000 m'ye yaklaşması ve bunun sonucu yolun kış aylarında genellikle kar yağışı nedeni ile kapalı olmasıdır. Zaman zaman ulaşım açılan bu yol, standartlarının düşük olması nedeni ile, tercih edilen bir güzergah değildir. Yayla yerleşmesinin bulunduğu sahanın, etrafı yüksek tepeler ile çevrili korunaklı bir saha olması, muhtemelen Saklıkent adını almasında etkili olmuştur. Ayrıca, yöre halkının bir kısmı da sahayı *saklı yayla* olarak adlandırmaktadır. Antalya'ya yakınlığı nedeniyle aynı gün iki mevsimin yaşandığı yer olarak örneklendirilen bir yerdir. Kent merkezinden manzaralı bir yol ile ulaşımın sağlandığı Saklıkent Beydağları üzerinde denizden yüksekliği 1850 m olan kayak tesisleri bulunmaktadır. Kar kalınlığı kayak mevsiminde 100-150 cm arasında olup, 90-100 günlük bir kayak sezonu vardır (Şekil 7)[6].

Şekil 7. Saklıkent Yaylası

3. Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Ülkemizde son yıllarda dağ göçebeliliğinin sosyo-ekonomik yapıya bağlı olarak değişmesi ile kentlilerin değişen turizm ve rekreasyon anlayışı sonucu yaylalarda yeni yerleşim birimleri ortaya çıkmıştır. Özellikle kıyı alanlarında yapılaşmanın artması ve çeşitli çevre sorunlarının ortaya çıkması yaylalara olan ilgiyi daha da artırmış, doğa ile birlikte hareket edilen yaylacılık anlayışı yerini doğayı baskı altına alan aktivitelere bırakmıştır. Öyle ki turizm ve rekreasyon amacıyla kullanılan ve hızla büyüyen yayla yerleşimleri kentleşmiş, önceleri birbirinden kopuk olan yaylalar birleşerek yönetsel statü kazanarak ilçe, köy ve mahalle olmuşlardır.

Antalya kent merkezi ve çevresinde yerleşim alanlarının genişlemesi orman ve tarım alanları ile canlı ve cansız doğal kaynakları olumsuz etkilemektedir. Arazi rantlarındaki artışlarla kente günübirlik ulaşım mesafesinde, yaz aylarında iklimsel konfor sağlayan yaylalarda ikinci konut yapımı artmaktadır. Geleneksel köy yaşantısında önem taşıyan yaylaların yapılaşmasının nedenlerinin başında küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin bırakılması ve ahır hayvancılığına geçiş gelmektedir. Böylece köylülerin yaylalara olan yaşamsal bağlılığı azalmış ve yaylaların kullanımında bir boşluk oluşmuştur. Bu durumda köy halkları mülkiyeti hazineye ait olan yayla arazilerini ikinci konut yapımı için satmaya başlamışlardır. Antalya'nın batısında bulunan Geyikbayırı, Feslikan, Üçoluk, Karçukuru, Moryer ve Saklıkent yayla yerleşimleri son on yıl içerisinde hızlı bir şekilde yapılaşmaya başlamıştır. Bu yaylalar sayfiye amaçlı yerleşmeler yanında doğaya dayanan turizm ve rekreasyon etkinlikleri (doğa yürüyüşü, dağ bisikleti, kaya tırmanışı) için de kullanılmaktadır. İncelenen yaylaların hepsi birbiri ile yakın mesafede olup, bunlar arasında doğa yürüyüşü ve bisiklet için çeşitli güzergahlar bulunmaktadır. Örneğin, feslikan-Kar Çukuru-Saklıkent bisiklet, Moryer-Kar Çukuru-Feslikan doğa yürüyüşü, Feslikan-Moryer-Saklıkent keşif turu güzergahları gibi.

Toroslar'da yaygın olan göçebe yaşantısı gelenek ve görenekler açısından özgün bir değere sahip olup, doğa ile bütünleşen yaşam tarzını ortaya koymaktadır. Günümüzde ise kullanıcıların değişimine bağlı olarak farklılaşan alan kullanım biçimleri ile gelenek ve göreneklerin yok olduğu dikkat çekmektedir. Göçebe yaşamın yerini alan ve geleneksel yaylacılığa uygun olmayan çok katlı binalar ve villalar gün geçtikçe artmakta, yaylalarda yaşam biçimi değişmekte ayrıca alt yapı (kanalizasyon, ulaşım, içme suyu vb.) sorunları görülmektedir. Gerek mülk edinme gerekse konut kiralama yolu ile yaylalara yerleşen insanlar geleneksel yaşam ve yapı tarzını değiştirmiş, yerli halk bunların talebini karşılayacak hizmetler üretme yoluna girmiştir.

Bu durum yaylalarda yaşanan değişimi her yönüyle hızlandırmıştır. Örneğin, yapılaşma yoğunluk ve yayılış alanı olarak artmış konaklama için kullanılan çadır ile ahşap ya da kagir yapıların yerini betonarme konutlar almış, geleneksel yayla mimarisi ortadan kalkmıştır.

Yaylalarda artan arsa talebi önceleri ormandan kazanılmış marjinal tarım alanlarının zaman içinde el değiştirmesine ve ikinci konut olarak yapılaşmaya açılmasına neden olmakta ve yayla peyzajlarında olumsuz değişimler yaşanmaktadır. Özellikle orman vasfını yitirmiş, kadastro marifetiyle orman alanları dışına çıkartılmış, bir daha geri kazanılamayan ve ıslah edilemeyen “2B” arazilerinin satışına olanak sağlanmasıyla ranta bağlı yapılaşmanın artmaya başlamıştır. Akdeniz bölgesinin doğusunda Adana ve Mersin illerinin yaylarında yaşanan ve peyzajı olumsuz etkileyen yapılaşmanın Antalya yaylarına zarar vermemesi ve yaylaların sürdürülebilir kullanımı için;

- Alana ilişkin mevcut ve potansiyel doğal faktörlerin ayrıntılı envanteri hazırlanarak bir veri tabanı oluşturulmalı,
- Yöre halkı ve alanı kullananların sosyo-ekonomik yapısı, bölgenin fiziksel gelişme potansiyeli ve buna ilişkin toplumsal davranışların günümüzde ve gelecekteki boyutları belirlenmeli,
- Koruma/kullanma dengesinin sağlanmasına yönelik yapılacak uzun vadeli programların amaç ve hedefleri ortaya konulmalı
- Kısa vadede çok yüksek rantların sağlandığı yaylalarda, günümüzdeki yaylacılık anlayışı geniş kapsamlı bir çevresel bozulmaya yol açmaktadır. Bu nedenle hassas bir yapıya sahip dağ ekosistemlerinin korunmasında, çevrenin tüm faktörlerini dikkate alan peyzaj planlama yaklaşımıyla fiziksel, kültürel ve sosyo-ekonomik değerleri korumaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Yaylaların turizm ve rekreasyon amaçlı kullanımı için master plan oluşturulmalı, kadastral çalışmalar yapılarak, dağınık yerleşmelerin toplulaştırılması sağlanmalıdır.
- Yaylalarda yöreye uygun yapı tekniği ve malzemeleri belirlenmeli ve uygulanması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- İmar uygulamaları bağlı bulunan yerel yönetimler tarafından düzenlenmeli, altyapı sorunları çözümlenmeli,
- Hassas ekosistemler olan yaylalarda turizm ve rekreasyon etkinliklerinden kaynaklanacak çevresel etkilerin belirlenmesi için ÇED raporu hazırlanması zorunlu kılınmalıdır.

Kaynaklar

1. Alışkan, Z. Ş. 2006, Dağ Ekosistemlerinin Önemi ve Planlama Kriterleri. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

2. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, <http://www.ktyatirimisletmeler.gov.tr/TR,11532/yayla-turizmi.html>.
3. Sarı, C. 2007. Antalya'nın Alternatif Turizm Kaynakları Ve Planlaması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya (Beşeri Ve İktisadi Coğrafya) Anabilim Dalı Doktora Tezi. Ankara.
4. TÜİK, 2016. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi. tuik.gov.tr.
5. Sarı, C., 2013. Batı Toroslar'da Yaylaların Fonksiyonel Değişim Süreci Ve Yayla Şenlikleri. Marmara Coğrafya Dergisi Sayı: 27, S. 242-261.
6. Doğanay, H., Zaman, S., 2002. Antalya'da Az Tanınan Bir Kış Turizm Merkezi: Saklıkent.edergi.atauni.edu.tr/ataunidcd/article/view/1021006185.